

Cicle: Blanc sota negre

Treballs des de l'imperceptible / 1

Blanca Casas Brullet

Fer Dir

28.01—02.03.2014

BLANCA
CASAS
BRULLET

SANTAMÒNICA

Blanc sota negre

Treballs des de l'imperceptible

La pàgina en blanc ha estat un dels grans motius del discurs androcèntric de la creació que ha nodrit l'imaginari romàntic i el de la modernitat artística. Sota l'amenaça del no-res i del buit, el blanc fou una metàfora tant de l'esterilitat com de l'autonomia creativa. Com a tal, empenyia la subjectivitat moderna al desig de conquesta: a posar negre sobre blanc, espremer la visualitat com a eix vertebrador de l'acció artística original.

L'obra d'algunes dones artistes, un cop desplaçades d'aquest imaginari de creació, ha indagat altres imatges del blanc. Ni el fan complementari del negre ni en reverteixen els termes –blanc i negre, blanc *sobre* negre–, sinó que en fan una invenció simbòlica de gran potencial polític: blanc sota negre.

Així ho suggeria la curadora Catherine de Zegher quan, el 1996, va titular “The Blank in the Page” [“El buit/El blanc a la pàgina”] un dels

quatre apartats de l'exposició *Inside the Visible. An Elliptical Traverse of 20th Century Art: in, of, and From the Feminine*.

El blanc que desplegava De Zegher, a través d'obres i processos creatius que incorporen l'el·lipsi, els marges, els silencis, els buits, l'errada, el dubte, la indecisió, el balbuceig, l'incís, les discontinuïtats, les absències..., provava que hi ha una via per llegir la pràctica artística del segle XX i XXI que no té necessitat de confrontar-se amb les antinòmies per ser.

Formes d'aquest blanc s'esbossen en les fotografies-performances d'Helena Almeida, on l'artista se situa *darrera* del suport pictòric; en les estructures de xarxes tridimensionals de Gego; o les performances de Lili Dujourie als anys 70, on veiem l'artista nua sobre un llit de llençols blancs recordant les postures femenines en quadres cèlebres de la Història de l'art. També altres artistes han cercat maneres de fer sentir aquest blanc que, sovint, roman imperceptible, inaudible, com en el dibuix-performance sobre paper que Elena del Rivero va transformar en draps de cuina de grans proporcions, o en la trama que hi ha al dessota de totes les pintures d'Agnes Martin.

Patricia Bickers, en referència a les pintures-instal·lacions dels anys 80 d'Avis Newman, escrivia que: "De fet, la tela no està mai buida ni

tampoc el blanc; no hi ha un territori verge. És la consciència de tot el que la tela representa allò del què l'artista es fa càrrec."

En aquest sentit, Marina Garcés, evocant *La invenció del quotidià* de Michel de Certeau, més enllà de pensar la pàgina blanca com el paradigma del projecte d'autonomia moderna, hi situa l'espai revolucionari: alhora el del naixement i el de la política. Allà on Annarosa Butarelli escriu sobre la "tabula rasa" entesa com un tall, un moviment radical i polític que permet "fer profitosa l'absència".

És aquest espai de creació i de política el que aquest cicle d'exposicions i conferències vol indagar, a partir del títol revelador d'un catàleg de Blanca Casas Brullet, *Blanc sota negre*. Treballs com els de Blanca Casas Brullet, Mar Arza, Freya Powell, Antònia del Rio, Isabel Banal i Mireia Sallarès esbossen nous espais per pensar, com deia Alejandra Riera, sense garanties, una ampliació dels camps disponibles de la visió i del fer.

Assumpta Bassas i Joana Masó

Blanca Casas Brullet (Mataró, 1973), viu i treballa a París. Llicenciada en Belles Arts el 1996 per la Universitat de Barcelona i per l'École Nationale Supérieure des Beaux-Arts de París el 1999. Ha exposat en mostres col·lectives i individuals: *L'apparition des images* (Fondation d'Entreprise Ricard, París, 2013), *Déballage* (Maison d'Art Bernard Anthonioz, Nogent-sur-Marne, 2012), *Blanc sota negre* (Museu Moli Paperer de Capellades, 2012), *Esborralls* (Galerie Françoise Paviot, París, 2011), *Digital Hand* (National Taiwan Museum of Fine Arts, Taichung, 2010), *elles@centrepompidou.fr* (Centre Georges Pompidou, París, 2009), *Les Peintres de la Vie Moderne* (Centre Georges Pompidou, París, 2006-2007), *Blanca Casas + David Bestué* (Sala Montcada, Barcelona, 2006) o, entre d'altres, *Argument* (S.P.I.N Gallery, Toronto, 2011).

Blanca Casas Brullet

En el seu treball explora les imatges inscrites en el llenguatge quotidià, la polisèmia i la càrrega poètica que s'amaga en els intersticis i els pas-satges d'una llengua a l'altra.

Recentment ha indagat el procés de fabricació de la imatge i el procés mateix de treball, entesos plenament com llocs on es prova de "fer sentit". El taller, les taules de treball i l'exploració fotogràfica desplacen l'espai pròpiament expositiu de la peanya, la vitrina o la paret. A través de l'elaboració de peces que remeten a la forma inacabada o assagística, de la provatura a l'esborrall, fa tangible l'emergència de la imatge.

La imatge és sempre una forma inestable, no només en estat naixent sinó també prototípic, en el sentit que Briony Fer donava als treballs d'estudi d'Eva Hesse, formes no aturades en el temps de la producció ni en l'ànsia de produir la peça original; prototips en el sentit d'alguna cosa incerta però inicial de la qual en sorgiran –potser– d'al-

tres, “la naturalesa prototípica de les quals només es revela amb el pas del temps”.

La temporalitat de la fotografia estenopecica forma part d'aquesta cadena significant que s'organitza al voltant del taller. Superposat a la forma processual dels esborralls que l'artista produeix seguint la tècnica de plegatge de la papiroflèxia, el temps d'exposició de la imatge estenopecica imprimeix efectes alhora experimentals i passius, esperats però volgudament incontrolats que deserten l'espai del càlcul i la resolució.

Són peces que, metonímicament, parlen del treball artístic des de la pregunta oberta sobre la seva consistència, modificant-ne el rostre de l'autoria. En aquest sentit, Blanca Casas parla d'allò fallit sense ser-ho, així com l'artista Alejandra Riera descrivia els seus treballs-en-curs com a treballs-en-vaga, i els seus projectes com a maquetes-sense-qualitat.

D'aquesta escolta atenta de les formes pobres, llençades o imperceptiblement significants, n'apareix una nova economia diferencial no només de la pràctica artística sinó de tota altra producció al món.

Joana Masó

Blanca Casas Brullet: Fer dir

Les grans fotografies *Espacespages* [*Espaispàgines*] (2009) treballen en la transformació de l'espai creatiu de la pàgina blanca vers l'espai habitat i d'obertura al món. La imatge dona protagonisme a la cambra buida, quasi una cel·la on esdevé l'acció, il·luminada tènuement a través d'una finestra doble, com dos ulls que contemplen el dedins d'un procés interior de creació.

Però a quin espai real que no existia abans ens obre la imatge? L'acció registrada en la seqüència de fotografies ens mostra una íntima relació entre un cos femení i el suport d'una pàgina en blanc que ha crescut per tal de poder acompanyar el que semblen els passos d'una dansa.

Aquest cos a cos performatiu amb el suport de la creació és una escena recurrent en obres d'altres artistes com, per exemple, les fotografies de Francesca Woodman on el cos femení crea confluències amb objectes, angles i textures de murs descrostats. No es tracta només d'un espai fictici sinó d'un espai que la imatge fa possible entre el que semblava segellat.

En la recerca de sentit, l'obra de Blanca Casas Brullet sembla celebrar signes de tota mena que poblen la quotidianitat i han resistit passivament a la violència del significat en el discurs de la comunicació utilitarista. Observem, per exemple, les fotografies de la sèrie *Mues* [*Mudes*] (1999-2001) en les que apareix el món dels objectes

insignificants, coses abandonades sobre l'asfalt del carrer, fora ja dels ritmes de la vida urbana.

L'artista sembla insuflar aire nou amb la mirada a aquestes despulles tot rescatant els restes de vida que encara bateguen en elles. De la mateixa manera que les paraules usades i llençades en el llenguatge empobrit de les relacions utilitaristes reneixen quan les rescatem en llengua viva.

Si l'insignificant és una despulla en la cadena del discurs, l'esborrall és un vestigi d'allò que no ha arribat a ser. Ambdues nocions són blancs, buits que deixen en suspens. I, com ens han explicat les filòsofes italianes, concretament Luisa Muraro través d'una lectura de la figura de la *pidolaire* Pènia del *Banquet* de Plató, només des de la carència és possible fer lloc a allò altre.

En aquest sentit, els marges, esborralls, accidents... són nocions que semblen pertànyer a una família de captaires que l'artista convida a protagonitzar l'escenari/banquet de la creació.

Precisament en el llibre *Scénario* [*Guió*] (2008) i en els papers que conformen la sèrie *Esdeveniments*, (2006-2009) de Blanca Casas Brullet, el dibuix fa esponjosa la trama, i la línia i el blanc co-emergeixen formant una xarxa orejada.

També a *Debe Haber* (2012), la porositat del blanc es materialitza en la línia que es decolora en l'aiguada. El dibuix en aquest cas sembla

emergir literalment *de sota* la pàgina, com una silenciosa fuga ens fa perceptible la vida subterrània que corre dins dels murs. Hi ha dibuix però, sobretot, hi ha una noció del dibuix que fa del blanc un espai de sentit.

Curiosament aquesta noció és investigada des de poètiques molt diverses per un bon nombre d'artistes on el blanc/el buit sobre la pàgina no fa referència només als blancs que literalment apareixen en moltes obres, sinó al signe d'una subjectivitat ja desplaçada de l'eix del "jo" modern. Una vivència del ser encarnada i oberta a pensar-se en d'altres termes més afins a la experiència femenina. I és aquesta una noció que segurament també ens ve suggerida per les lectures fetes de pensadores franceses de la diferència, on el comú balbuzeig de tantes de nosaltres esdevenia un espai figurat, obert per *l'arribada a l'escriptura*.

Assumpta Bassas

"Repriser", sargir, la tècnica domèstica destinada a preservar, per estalviar, la durada de la roba diària, és avui una pràctica una mica passada de moda —o més aviat obsoleta— en una economia de mercat on prima el comprar/lleçar. *"La reprise"*, la represa, ròssec comptable o retorn al creixement després d'una crisi, ha esdevingut la fórmula encisadora i predictiva dels xantres, profetes i polítics de l'economia.

A Reprises économiques (2008-2011) i *Llibre de comptes* (2009), Blanca Casas Brullet desplega la fragilitat del paper i solidesa del fil. Orquestra un desplaçament funcional del fil que manté unides les pàgines —el lloc del llibre— al fil que manté la pàgina, el sargit que deforma i continua les línies de la quadrícula.

Jean-Marie Baldner

Investigador a l'Ehess i historiador de la fotografia. Ha publicat estudis sobre les teories monetàries, l'art contemporani o la imatge digital, i ha treballat en el marc de l'equip "Dons, Monnaies, Prélèvements" a l'Ehess.

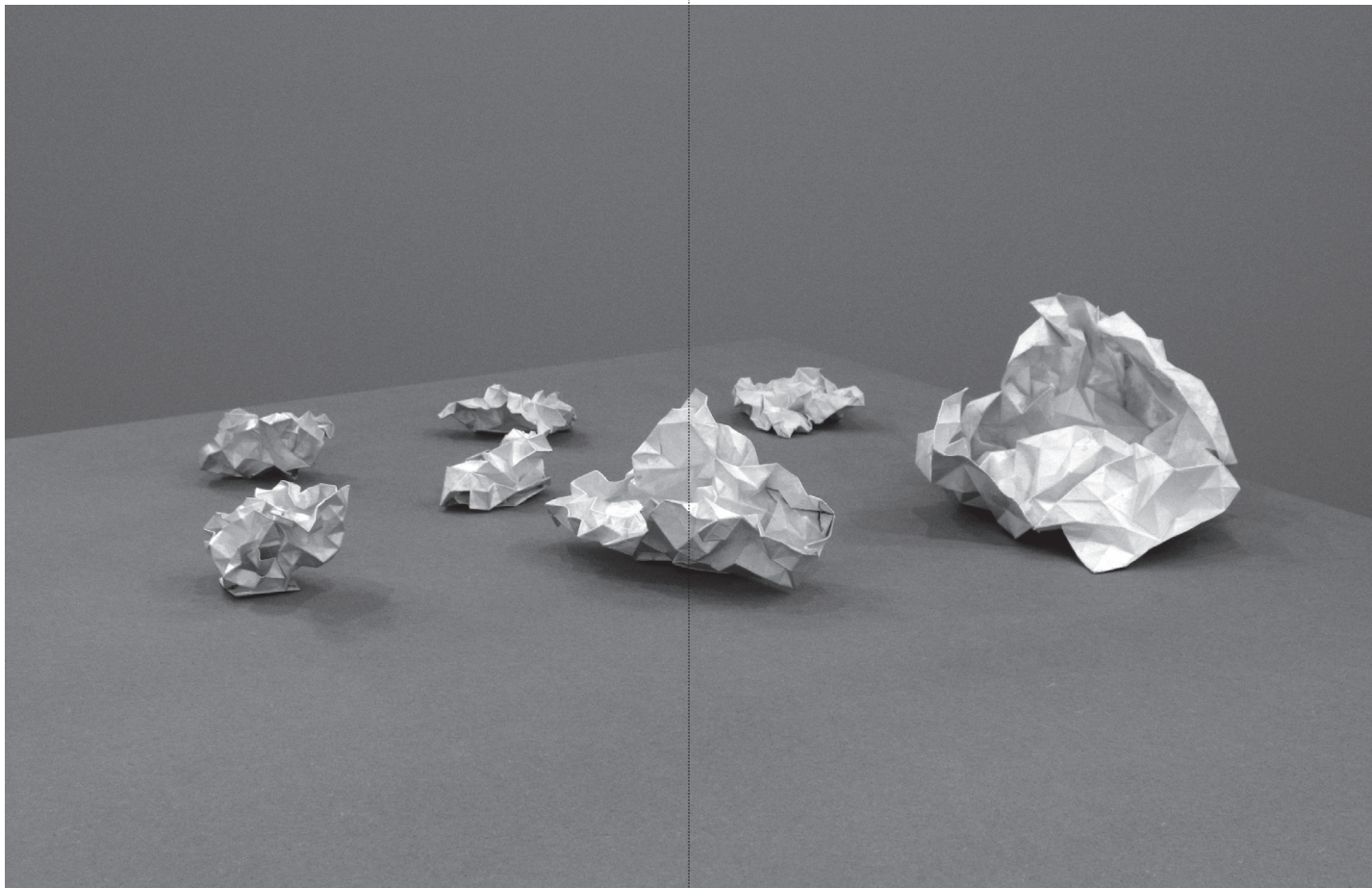
Espacespages [Espaispàgines] (2009), 170 x 110 cm

Blanc sous noir (Tableatelier) [Blanc sota negre (Taulataller)]
(2012), 137 x 345 x 218 cm

Table sensible [Taula sensible] (2013), 75 x 100 x 200 cm

Esborralls (2009-2011), dimensions variables

Raté au millimetre près, fotografia en color (2013), 40 x 30 cm

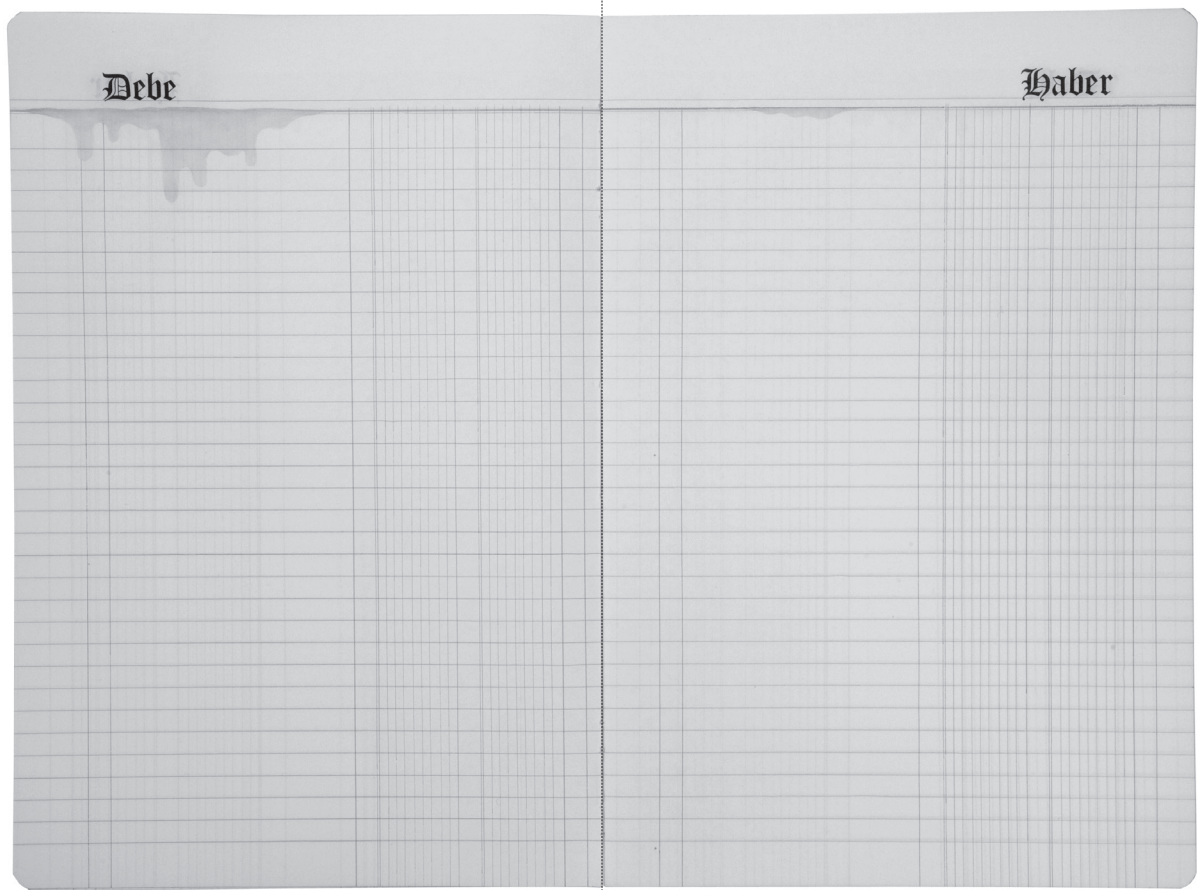
Mues [Mudes] (1999-2001), dimensions variables

€

EXACOMPTA

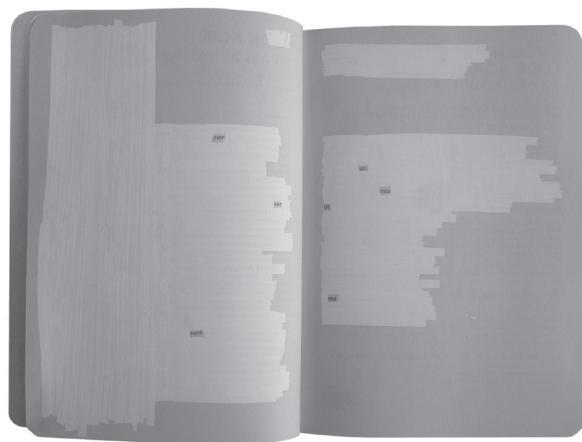
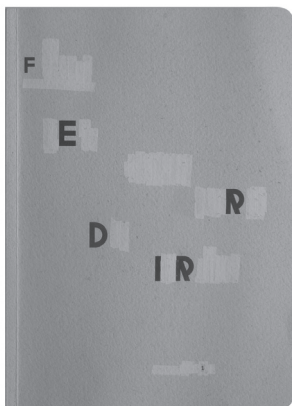
Dates	OPÉRATIONS	Dépenses ou DÉBIT	Recettes ou CRÉDIT	SOLDES	
				Débit	Crédit
R	Reports				
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
AR	A reporter				

Dates	OPÉRATIONS	Dépenses ou DÉBIT	Recettes ou CRÉDIT	SOLDES	
				Débit	Crédit
R	Reports				
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
AR	A reporter				

Debe Haber (2013), 31 x 42 cm

**Fragments de les converses
amb Blanca Casas Brullet**

Fer dir (2013-2014), 21 x 15 cm

Quan i d'on va sorgir el títol Blanc sota negre?

Blanc sota negre/Blanc sous noir és el títol d'una peça i també el títol del catàleg de l'exposició *Déballage* que vaig fer a la Maison d'art Bernard Anthonioz, a Nogent-sur-Marne, el 2012.

El *blanc* seria tant el suport com el gest de “posar-s’hi”. Es tractaria tant d'un *blank* (buit) com d'un *blanc*. Però molt sovint el que considerem una pàgina en blanc ja té una forma, un tipus de quadricula impresa. Com tot suport material, té els seus condicionants, les seves pautes donades... El blanc no és, doncs, tan blanc, no és un començar des del no-res i sobretot no és verge.

Si el blanc és el suport existent, el “negre” respondria més aviat a la idea de gest o transformació. Per mi l'espai de transformació (ennegritament, destorbament) del *blank/blanc* en quelcom altre seria l'espai del taller. No em refereixo tant a un espai tradicional de taller, com més aviat a la “idea del taller”.

Blanc sota negre és, doncs, un suport entès així, una taulataller. La taula com la metonímia de la creació que es desplega per representar esquemàticament els diferents plans de l'espai del taller (sòl, taules, paret), i que acull i observava aquest procés. Miro de desplegar-hi cada vegada una disposició nova que parli del treball de transformació.

També treballes des de i amb la fotografia. Em sembla que un dels àmbits que t'interessa explorar és precisament el procés de naixement de la imatge visual i paradoxalment la seva relació amb allò que és (im)perceptible. Has escrit que t'interessa “aquest espai a les bambolines de la imatge”. Podries parlar una mica de les obres que presentes en aquesta exposició i que tenen a veure amb la fotografia entesa així?

D'una banda hi ha els esborralls argèntics (*Brouillons argentiques*). Són fotografies estenopeiques on l'objecte fotografiat són esborranys d'esborralls, és a dir, alguns dels papers preparatoris per als esborralls de plata.

Tant en aquestes imatges com en els objectes que anomeno esborralls m'interessa reformular metòdicament el motiu del paper arrugat que acaba a la paperera; allò no reeixit, l'error. En els esborralls, s'hi conjuga una acció contradictòria: el gest frenètic i ràpid de l'arrugar i desestimar, amb el gest metòdic del plegar, o, en el cas dels *brouillons argentiques*, el temps d'exposició lentíssim. I, en ambdues propostes, la idea de rebuig del motiu representat confrontada a l'ús d'un material noble.

Els objectes que conformen els esborralls són fets de paper recobert de plata, plata sobre paper, doncs, com el paper fotogràfic. Per tant,

també són fotosensibles. Els *Esborralls* blancs es van enfosquint de mica en mica, els negres han estat oxidats per diferents productes químics, revelats com una fotografia. Per tant, no són suport de cap imatge; són imatge.

En segon lloc, hi ha les *Imatges per defecte*. Es tracta literalment d'una sèrie d'imatges de defectes i agençaments accidentals. En tant que imatges no tenen massa qualitat, apenes arriben a l'estatut d'objectes fotogràfics, encara diuen poc. En realitat es tracta de documentació per al treball. Accidents, errors, defectes per a ser reformulats plàsticament.

Aquesta noció de “taula de treball” enllaça, en un altra pla, amb la llibertat de treballar a un ritme de temps dilatat i amb tecnologia “obsoleta”, com has dit. Estaries parlant d'una certa actitud de resistència als ritmes dels models de producció i de vida que ens exigeixen situar-nos de manera sempre utilitarista tant en la vida pròpia com en les relacions amb els/les altres? Parlaries, doncs, d'una actitud no sols creativa sinó d'una creativitat política que neix en aquesta manera de treballar sense garanties, en una actitud de receptivitat afinada?

Penso que el temps lent de l'experimentació s'imposa al treball artístic. Treure les coses del lloc que en principi els pertoca i deixar que certs accidents s'instal·lin pot produir a priori l'an-

goixa de l'imprevist o la decepció del resultat inesperat. Però deixar existir i donar el seu espai i el seu temps a l'error, a l'atzucac o a la marra-da és també el que pot permetre fer visible una resistència que pot ser material o poètica.

En les peces en què tematitzo l'arribada de la imatge –les temptatives de *fer dir* quelcom– miro de trobar un equilibri entre el controlat i el fortuit, en una mena de *domesticació* de l'accident o de l'error, de l'incomplert. Ho provo de fer mitjançant la seva reformulació en una mena de *reenactment* (*reactivació*) del gest defectuós i malaguanyat. Per produir un gest defectuós reeixit necessito molt de temps per a poder-lo executar amb precisió i exigeix de moltes equivocacions.

Activitats relacionades

Dimarts 28 de gener, 19h
Inauguració

Dissabte 22 de febrer, 10h
Visita guiada amb l'artista

Dissabte 22 de febrer,
10h-18h

Taller Entremestres amb l'artista

Aquesta trobada té un format de seminari-taller. Després d'una presentació de les línies de treball i visualització de l'obra de Blanca Casas Brullet, l'artista proposa realitzar un exercici plàstic, que ens porta a pensar amb les mans.

Inscripció gratuïta del 28 de gener al 22 de febrer a través de l'adreça electrònica cdona@ub.edu

Places limitades:
grup de 25 persones.

Dimecres 26 de febrer, 19h
Conferència d'Évelyne Grossman: La pantalla negra de Marguerite Duras

En aquesta conferència, Évelyne Grossman parlarà de com l'autora va explorar la pantalla negra i la cambra negra com espais matricials de la interioritat vinculats a l'escriptura no representativa.

El cicle de conferències i tallers tindrà lloc a la Sala d'actes de Santa Mònica, La Rambla 7, 08002 Barcelona.

Les conferències realitzades comptaran amb servei de traducció simultània.

Curs els Julis UB

Blanc sota negre.
Desplegant el sentit polític de blanc en la creació femenina.

Matrícula i inscripcions a partir del 19 de maig a www.ub.edu/julis

Blanc sota negre. Treballs des de l'imperceptible

és un programa d'exposicions i conferències a cura d'Assumpta Bassas i Joana Masó.

Amb la col·laboració de Maria José González i Montse Romaní.

Cicle Corrent altern és un conjunt de trobades, ressonàncies i desbordaments, vinculats a les exposicions que s'aniran difonent al llarg de la programació.

Cicle Entremestres: Tallers d'artistes visuals

i professors és una programació conduïda per les artistes participants i dirigits a docents.

Amb la col·laboració de:

Centre dona i literatura

Càtedra UNESCO "Dones, desenvolupament i cultures"
de la Universitat de Barcelona

DUODA Centre de recerca de dones, UB

IFB – Institut Francès de Barcelona

Xarxa de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya

Consorci de Biblioteques de Barcelona

Els Juliols, UB

La Bonne – Centre de cultura de dones Francesa Bonnemaïson

Amb la participació de:

+R Galeria (Barcelona)

Galerie Françoise Paviot (Paris)

Museu Molí Paperer de Capellades

Arrugats per gentilesa de l'obra d'art de galetes artesanes el Rosal.

Projecte social de l'associació Alba, Tàrraga. www.aalba.cat

Arts Santa Mònica

Centre de la creativitat

La Rambla 7 08002 Barcelona

T 935 671 110

www.artssantamonica.cat

Entrada Lliure

De dimarts a dissabtes d'11 h a 21 h

Diumenges i festius d'11 h a 17 h

Dilluns tancat

1714 X 2014

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA